

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 416/2018-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. januára 2019 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojmíra Mamojku v konaní o sťažnosti občianskeho združenia Lesoochranárske zoskupenie VLK, Tulčík 310, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na prístup k správneému a súdneému konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia, podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžk 40/2017 a jeho uznesením sp. zn. 10 Sžk 40/2017 z 27. apríla 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo občianskeho združenia Lesoochranárske zoskupenie VLK na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo

na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na prístup k správneému a súdneému konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia, podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžk 40/2017 z 27. apríla 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžk 40/2017 z 27. apríla 2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia občianskeho združenia Lesoochránárske zoskupenie VLK v sume 598,26 € (slovom päťstodevät’desiatosem eur a dvadsaťšesť centov) na účet advokátky JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti občianskeho združenia Lesoochránárske zoskupenie VLK vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 416/2018-14 z 13. novembra 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť občianskeho združenia Lesoochránárske zoskupenie VLK, Tulčík 310 (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia

orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia, podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len „Aarhuský dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžk 40/2017 a jeho uznesením sp. zn. 10 Sžk 40/2017 z 27. apríla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ sa správnou žalobou doručenou Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 7. januára 2015 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Okresného úradu Bratislava, odboru opravných prostriedkov, referátu starostlivosti o životné prostredie č. OU-BA-OOP3-2014/082790/NMT z 24. októbra 2014, ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil rozhodnutie Okresného úradu Malacky, odboru starostlivosti o životné prostredie č. OU-MA-OSZP-2014/257/26/KOM z 28. apríla 2014, ktorým vydal súhlas „žiadateľovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na pozemnú aplikáciu chemickej látky – [REDAKOVANÉ] na ničenie buriny [REDAKOVANÉ] v k. ú. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v k. ú. [REDAKOVANÉ], v k. ú. [REDAKOVANÉ], kde platí podľa zákona tretí stupeň ochrany“, a zároveň stanovil ďalšie podmienky rozhodnutia v zmysle § 82 ods. 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

3. Krajský súd uznesením č. k. 6 S 2/2015-37 z 13. júla 2017 konanie podľa § 99 písm. g) Správneho súdneho poriadku (účinného od 1. júla 2016, ďalej len „SSP“) zastavil, pretože dospel k záveru, že v čase rozhodovania o správnej žalobe už neexistovalo rozhodnutie, ktoré by mohlo byť predmetom súdneho prieskumu. Vychádzajúc zo stanoviska správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Snj 72/2013 z 24. júna 2014, krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že „v danom

prípade, v priebehu súdneho konania napadnuté rozhodnutia stratili platnosť a žalobcova účasť v tomto štádiu konania nemohla spôsobiť ukrátenie jeho práv, t. j. realizácie jeho práv bola teda výlučne formálneho charakteru, avšak reálne nemohla zabezpečiť výhodnejší, resp. priaznivejší výsledok. V tejto súvislosti je nutné poukázať, že konanie začalo na žiadosť žiadateľa, ktorý však nepožiadaval o predĺženie súhlasu v zmysle § 89 ods. 2 Zákona o ochrane prírody... Prípadné zrušenie rozhodnutia žalovaného v danom prípade by nepredstavovalo pre účastníka konania reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech a bolo by v rozpore so zásadou materiálnej pravdy aj v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Súd aj správny orgán musia pritom zásadu zisťovania skutočného stavu veci uplatňovať súčasne so zásadou hospodárnosti tak, aby nedochádzalo k zbytočnému predlžovaniu konania aby sa neprimerane nezvyšovali náklady konania.“.

4. Proti uzneseniu krajského súdu sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť odôvodnenú tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 440 písm. f) SSP], a tiež tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 písm. g) SSP].

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol ako nedôvodnú. Podľa jeho názoru treba uznesenie krajského súdu považovať za správne, keďže „rozhodnutie správneho orgánu – udelenie súhlasu – vzhľadom na jeho presnú časovú ohraničenosť stratilo platnosť. Realizácia práv sťažovateľa reálne nemohla zabezpečiť výhodnejší, resp. priaznivejší výsledok. Uplynutie času, na ktorý bol súhlas udelený má za následok, že odpadol predmet konania. V čase súdneho prieskumu už neexistovalo rozhodnutie, ktoré by mohlo byť predmetom súdneho preskúmania. Ak by súd v právnom súdnictve sťažovateľovi vyhovel a ním napadnuté správne rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie, žalovaný by nemal inú možnosť, len svoje konanie zastaviť, pretože jeho predmet – súhlas – zanikol uplynutím času, na ktorý bol udelený, a nejde o konanie, ktoré by bolo možné začať z úradnej povinnosti. Zrušenie rozhodnutia žalovaného v predmetnej veci by bolo v rozpore so zásadou materiálnej pravdy aj v rozpore so zásadou hospodárnosti konania... Vo svetle uvedeného kasačný súd konštatuje, že v predmetnej veci nebolo možné postupovať inak, ako súhlasiť so závermi

prijatými krajským súdom v napadnutom rozhodnutí, nakoľko krajský súd sa posudzovanou vecou dôsledne zaoberal a vyvodil správne právne závery, ktoré aj náležite odôvodnil.“.

6. S uvedenými závermi najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a v sťažnosti namieta, že „*uvedené posúdenie veci najvyšším súdom je nielen v rozpore s čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru a jeho výkladom poskytnutým Súdny dvorom Európskej únie v rozsudku vo veci C-240/09, ale aj s platnou právnou úpravou – Správnym súdnym poriadkom, za účinnosti, ktorého o veci rozhodoval tak krajský, ako aj najvyšší súd, a ktoré... boli povinné aplikovať na vec ustanovenia Správneho súdneho poriadku... Zo samotnej žaloby sťažovateľa bolo nesporné, že tento je zainteresovanou verejnosťou v zmysle § 42 ods. 1 SSP, a že ako taký je oprávnený podať správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy, alebo opatreniu orgánu verejnej správy, ak tvrdí, že tým bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia (§ 178 ods. 3 SSP)... V zmysle konštantnej judikatúry... zainteresovanej verejnosti patrí právo byť účastníkom konania aj v tých určených konaniach týkajúcich sa životného prostredia, v ktorých takáto výslovná normatívna úprava absentuje (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžp/21/2012 z 27. júna 2013).“.* Tento názor napokon potvrdzuje aj nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017, v ktorom *obiter dictum* uviedol, že „*vzhľadom na zmenenú procesno-právnu úpravu možno predpokladať revíziu praxe správnych súdov stabilizovanej v režime predchádzajúcej procesnej úpravy podľa Občianskeho súdneho poriadku“.* Na základe uvedených skutočností sťažovateľ vyslovuje presvedčenie, že „*najvyšší súd... zamietnuc kasačnú sťažnosť... proti uzneseniu krajského súdu o zatavení konania o žalobe sťažovateľa nielen zásadným spôsobom porušil práva sťažovateľa ako občianskeho združenia na ochranu životného prostredia, domáhať sa preskúmania rozhodnutí v oblasti životného prostredia, ale konal aj zasahujúc do práv sťažovateľa na konanie pred súdom, zakotvených v ústave, a na spravodlivé súdne konanie zakotvených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... Záujem na ochrane životného prostredia nemôže zaniknúť uplynutím lehoty, na ktorú bolo rozhodnutie napadnuté žalobou zainteresovanej verejnosti vydané. Záujem na ochrane životného prostredia spočíva v tom, aby rozhodnutia porušujúce tento záujem neboli vydávané a aby, ak sú vydané, boli podrobené preskúmaniu súdom. Naopak, výklad poskytnutý najvyšším súdom v skutočnosti znamená, že zainteresovaná verejnosť nemá možnosť účinne sa domáhať preskúmania rozhodnutí*

vydaných v oblasti životného prostredia, a to bez ohľadu na to, že s uplynutím doby platnosti takéhoto rozhodnutia skutočnosť, že bolo vydané a v tomto konkrétnom prípade aj realizované v rozpore so záujmom na ochrane životného prostredia nezanikla.“.

7. K veci sa listom č. k. KP 3/2018-93 zo 4. decembra 2018 vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu, pričom uviedla, že *„v tomto prípade akceptuje požiadavky sťažovateľa, ktoré v podstate chránia verejný záujem v oblasti životného prostredia, nakoľko chránia životné prostredie a snažia sa vytvoriť priaznivé životné prostredie vo všeobecnosti z hľadiska Ústavy Slovenskej republiky ako i Aarhuského dohovoru, avšak napriek tomuto všetkému nemôže ujsť podstatná pointa tohto prípadu, že povolenie, resp. výnimka zo zákazov stratila časovú platnosť a účinnosť, a ak by akokoľvek ústretovo chcel kasačný súd vyhovieť sťažovateľovi, bolo by to na strane druhej bez akejkolvek materiálnej odozvy, pretože predmet sporu odpadol. Vzhľadom na uvedené skutočnosti si kasačný súd z hľadiska svojej úvahy kladie otázku, aké priaznivejšie a prospešnejšie rozhodnutie by za tejto skutkovej a právnej situácie mohli súdy, resp. správne orgány ešte prijať a to vzhľadom na skutočnosť, že odpadol predmet správneho súdneho konania.“.*

8. Sťažovateľ v stanovisku k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu zo 7. januára 2019 uviedol, že zásadným spôsobom nesúhlasí s takýmto záverom najvyššieho súdu, pretože zmysel a účel žaloby zainteresovanej verejnosti vo veciach ochrany životného prostredia sa neobmedzuje na dosiahnutie prospešnejšieho a priaznivejšieho rozhodnutia v konkrétnej veci, ale spočíva predovšetkým v ochrane verejného záujmu vo veciach životného prostredia. Sťažovateľ *„považuje za neakceptovateľný názor, podľa ktorého možno ochranu životného prostredia a záujmu na jeho zachovaní odložiť z jednoduchého dôvodu, že rozhodnutie, či zásah, ktoré podľa žaloby boli v rozpore s verejným záujmom, už boli vykonané, alebo stratili uplynutím doby svoje právne účinky. Prijatie tohto názoru by v skutočnosti znamenalo, že správna žaloba zainteresovanej verejnosti nielenže nie je tým prostriedkom jej účasti na rozhodovacích procesoch, ktorý jej má byť podľa Aarhuského dohovoru poskytnutý, ale neplní ani tú funkciu, s ktorou ju zákonodarca pri tvorbe Správneho súdneho poriadku spojil.“.*

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity vyjadreného v citovanom článku ústavy je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). V tejto súvislosti ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní uvedenej právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

12. Predmetnom sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžk 40/2017 a jeho uznesením sp. zn. 10 Sžk 40/2017 z 27. apríla 2018, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu č. k. 6 S 2/2015-37 z 13. júla 2017 o zastavení konania podľa § 99 písm. g) SSP odôvodneného tým, že stratou účinkov rozhodnutia orgánu verejnej správy odpadol dôvod na pokračovanie v konaní (body 2 až 5).

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru... každá strana zabezpečí, ak sú splnené podmienky uvedené v jej vnútroštátnom práve, ak sú nejaké, aby členovia verejnosti mali prístup k správne alebo súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s jej vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia.

17. Správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti

na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (III. ÚS 502/2015, IV. ÚS 596/2012).

18. Článok 46 ods. 2 ústavy zaručuje ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb, ktoré obhájitelným spôsobom tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak, pričom z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Obhájitelnosť tvrdenia v danom prípade znamená, že vzhľadom na právnu úpravu a na okolnosti prípadu bolo konkrétne rozhodnutie orgánu verejnej správy spôsobilé zasiahnuť do práv alebo právom chránených záujmov fyzických osôb alebo právnických osôb, ktoré tvrdia, že boli rozhodnutím orgánu verejnej správy dotknuté. V tomto rozsahu (pokiaľ ide o garantovanie práva na prístup k súdu) predstavuje ustanovenie čl. 46 ods. 2 ústavy *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu ustanoveniu čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj v prípadoch, keď právo na prístup k súdu účastníka súdneho konania má svoj ústavný základ v čl. 46 ods. 2 ústavy, je súd konajúci vo veci viazaný princípmi spravodlivého súdneho konania vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy. Obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva iba v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Zahŕňa taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (m. m. III. ÚS 305/08).

19. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09). Zároveň platí, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

20. Právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ústavy nie je absolútne; podľa čl. 51 ods. 1 ústavy sa ho možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

21. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Samotné právo na prístup k súdu síce ani ústava, ani dohovor *expressis verbis* neupravujú, možno ho však implicitne vyvodiť z premisy „*ak nie je proces, nemôže byť spravodlivý*“. Ako vyslovil Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) napríklad v rozsudku Golder proti Spojenému kráľovstvu, „Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (pozri k tomu rozsudok ESLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

22. Existenciu práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu.

Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (pozri Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10).

23. Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné (rozsudok ESĽP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

24. Rovnako z judikatúry ESĽP vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Ani judikatúra ESĽP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

25. Podľa § 99 písm. g) SSP správny súd konanie uznesením zastaví, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d). Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu takýto dôvod nastane najmä vtedy, ak zaniknú účinky napadnutého rozhodnutia, opatrenia, či iného zásahu.

26. „Zákon v § 99 písm. g) upravil zastavenie konania, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d)... Ako príklad zastavenia konania z dôvodu odpadnutia predmetu prieskumu možno uviesť stratu účinkov

preskúmaného rozhodnutia alebo opatrenia, no bez jeho formálneho zrušenia, na základe protestu prokurátora alebo mimoriadneho opravného prostriedku. O takýto prípad pôjde najmä pri faktickej konzumácii týchto účinkov alebo uplynutí lehoty, na ktorú bolo rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy vydané, resp. pri inom následnom administratívnom postupe... O stratu účinkov rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy v dôsledku uplynutia lehoty pôjde vtedy, ak subjektívne práva vyplývajúce zo žalovaného rozhodnutia alebo opatrenia boli viazané len na určitý čas a jeho uplynutím zanikli bez toho, aby došlo k ich realizácii. Príkladom môže byť rozhodnutie vydané v zmysle § 82 ods. 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Ak však už dané subjektívne práva boli uplatnené, nemožno ani v dôsledku uplynutia času bez ďalšieho zastaviť správne súdne konanie a odmietnuť súdnu ochranu, pretože jej primárny obsah založený na možnosti zrušenia nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia sa tým dostáva do sekundárnej podoby, ktorej podstatou je vytvorenie základu pre náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.“ (Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 553.).

27. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia zistil, že najvyšší súd pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti nezohľadnil už citované východiská ochrany práv sťažovateľa (zainteresovanej verejnosti) a kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol ako nedôvodnú napriek absencii relevantného podkladu o účinkoch rozhodnutia orgánu verejnej správy. Skutočnosť, že *„žiadateľ nepožiadala o predĺženie súhlasu v zmysle § 89 ods. 2 zákona o ochrane prírody“*, automaticky neznamená, že k realizácii jeho subjektívnych práv vyplývajúcich z rozhodnutia orgánu verejnej správy nedošlo, resp. že rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohol byť porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Preto pokiaľ sa najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia odvolal na Stanovisko správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Snj 72/2013 z 24. júna 2014, urobil tak predčasne, pričom nezohľadnil, že ním došlo k zjednoteniu *„výkladu § 82 ods. 9 písm. a) a § 89 ods. 3 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov... o dôsledkoch neplatnosti povolenia na usmrtenie chráneného živočícha na priebeh súdneho konania“*, u ktorého (medveďa hnedého) štát zodpovedá za podmienok, v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom o ochrane prírody a krajiny

za škodu spôsobenú na území Slovenskej republiky. Spôsob, akým najvyšší súd rozhodol o kasačnej sťažnosti, považuje ústavný súd za arbitrárny, a tým ústavne nesúladný, odporujúci obsahu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Takýto prístup najvyššieho súdu taktiež dostatočne nereflektuje judikatúru Súdneho dvora Európskej únie vo veciach C-240/09 a C-243/15.

28. Na uvedenom skutkovom základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia, podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru (bod 1 výroku nálezu), preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 56 ods. 2 a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

29. Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

30. Podľa § 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím podľa odseku 3, ktoré je vykonateľné jeho doručením.

31. Úlohou najvyššieho súdu preto bude opätovne rozhodnúť o kasačnej sťažnosti, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním

prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

32. Ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľa, ktorým žiadal, aby zakázal najvyššiemu súdu pokračovať v porušovaní jeho práv (bod 4 výroku nálezu). „Takýto výrok je komplementárny k výroku konať ďalej bez porušovania základného práva alebo základnej slobody. Zmysel tohto výroku spočíva v tom, že zákaz je postačujúci ako jednorazové opatrenie na to, aby orgán verejnej moci (porušovateľ práva alebo slobody) skončil postup, ktorý vedie k porušovaniu ústavnosti.“ (Mazák, J., Gajdošíková, E. Ochrana základných práv a slobôd na základe sťažnosti podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky. In: Právny obzor. 2002, č. 3, s. 191.).

III.

33. Sťažovateľ v sťažnosti požiadal ústavný súd o priznanie náhrady trov konania.

34. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

35. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak odsek 4 neustanovuje inak. Táto podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za I. polrok 2017 predstavovala sumu 921 € a za I. polrok 2018 sumu 980 €.

36. Ústavný súd preto v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 598,26 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby

(príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti) vykonané v roku 2018 v sume po 153,50 € za jeden úkon a dva režijné paušály v sume po 9,21 € za jeden paušál, a za jeden úkon právnej služby (stanovisko k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu) vykonaný v roku 2019 v sume 163,33 € a jeden režijný paušál v sume 9,80 €, ako aj 20 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť najvyšší súd (bod 3 výroku nálezu).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2019